

การรับรู้ภาวะคุกคามโรคไข้เลือดออกของนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในหอพักมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ในภาคใต้ของประเทศไทย

THREAT PERCEPTION ON DENGUE FEVER AMONG STUDENTS LIVING IN ON-CAMPUS DORMITORY AT
A UNIVERSITY IN SOUTHERN REGION OF THAILAND

อุมมีไดา ดอลา¹ อารีเน เซ็ง¹ สุปรีชา แก้วสวัสดิ์^{2,*} พัฒนศักดิ์ คำมณีจันทร์² และ ดลรวี แวเียง³

Ommee-iada Doloh¹, Areenee Seng¹, Supreecha Kaewsawat^{2,*}, Pattanasak Khammaneechan² and Donrawee Waeyeng³

¹สาขาวิชานามัยสิ่งแวดล้อม สำนักวิชาสหเวชศาสตร์และสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160

²สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน สำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160

³สำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160

¹Program in Environmental Health, School of Allied Health Sciences and Public Health, Walailak University,
Nakhon Si Thammarat 80160, Thailand

²Program in Community Public Health, School of Public Health, Walailak University,
Nakhon Si Thammarat 80160, Thailand

³School of Public Health, Walailak University, Nakhon Si Thammarat 80160, Thailand

*Corresponding author: E-mail: supreecha.ka@wu.ac.th

รับบทความ 29 ตุลาคม 2561 แก้ไขบทความ 15 มีนาคม 2562 ตอบรับบทความ 29 มิถุนายน 2562 เผยแพร่บทความ มกราคม 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาการรับรู้ภาวะคุกคามโรคไข้เลือดออกของนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในหอพักมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับการรับรู้ภาวะคุกคาม และความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะคุกคามกับพฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้เลือดออกของนักศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในหอพักมหาวิทยาลัย จำนวน 4,919 คน ถูกคำนวณเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 343 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน 2560 ถึงเดือนพฤษภาคม 2561 ด้วยแบบสอบถามที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและทดสอบความสัมพันธ์ด้วย Pearson's Correlation Coefficient

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนนักศึกษารับรู้ภาวะคุกคามของโรคไข้เลือดออกในระดับมาก ร้อยละ 68.5 เมื่อจำแนกเป็นการรับรู้ โอกาสเสี่ยงต่อการป่วยโรคไข้เลือดออก พบว่า นักศึกษารับรู้ในระดับมาก ร้อยละ 65.0 รับรู้อันตรายของโรคในระดับมาก ร้อยละ 70.0 ส่วนพฤติกรรมการป้องกันโรค พบว่า มีพฤติกรรมการป้องกันโรคในระดับมากเช่นกัน ร้อยละ 51.1 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะคุกคามกับพฤติกรรมการป้องกันโรค พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value} < 0.01$, $r=0.141$ การศึกษาค้นคว้านี้เสนอแนะว่ามหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะภายใน หอพักนักศึกษาและบรรจุการจัดการปัญหาโรคไข้เลือดออกเป็นรายวิชาพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพื่อเป็นฐานการเรียนรู้ใน ชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ: การรับรู้ภาวะคุกคาม, โรคไข้เลือดออก, นักศึกษามหาวิทยาลัย

ABSTRACT

This research aimed to assess the level of threat perception on dengue fever among the students living in on-campus dormitory in a university in the southern region of Thailand, and the relationship between threat perception and student behaviors on disease prevention. The samples of 343 students living in on-campus dormitory in a university were drawn from the study population of 4,919 students using simple random sampling. The set of questionnaires was created by the researchers and distributed for data collection from September 2017 to May 2018. The data analysis was done through content analysis and Pearson's Correlation Coefficient was employed for testing the relationship.

The findings revealed that the students perceived threat of dengue fever at a high level of 68.5 percent. When classifying as perceived susceptibility and severity on dengue fever, the student perception was at a high level of 65.0 percent, and perceived severity at 70.0 percent. Regarding disease prevention, it was found at a high level of 51.1 percent. The relationship between the threat perception and student behaviors on disease prevention had a relationship with a statically significance of p-value <0.01, $r = 0.141$. This study recommended that the university should promote the campaign destroying mosquito larvae continuously in on-campus dormitories and should create a basic course concerning problematic management on dengue fever for the first-year students for learning base in everyday life.

Keywords: Threat Perception, Dengue Fever Disease

บทนำ

โรคไข้เลือดออกเป็นปัญหาสาธารณสุขมายาวนานซึ่งยังไม่สามารถที่จะหยุดสถานการณ์อันตรายนี้ได้ (ชลิต เกตุแสง, 2558, หน้า 26) โดยสาเหตุของโรคไข้เลือดออกเกิดจากยุงลายที่เป็นพาหะนำโรค (*Aedes aegypti*) ที่มีความสำคัญมากที่สุด พบมากในกลุ่มประเทศเขตร้อนและกึ่งร้อน สาเหตุเกิดจากการติดเชื้อจากไวรัสเด็งกี โดยมียุงลายเป็นพาหะสำคัญในการนำโรค ปัจจัยสำคัญที่มีการระบาดและมีการขยายพื้นที่เกิดโรคออกไปอย่างกว้างขวาง ได้แก่ การเพิ่มของจำนวนประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีชุมชนเมืองเพิ่มขึ้น มีการเคลื่อนไหวของประชากร และมียุงลายที่เป็นพาหะนำโรคเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มของภาชนะขังน้ำที่คนทำขึ้น (ภิรมณ์รัตน์ เกียรติธนบดี, วิโรจน์ ไววนิชกิจ และเจตต์ ดิยัง, 2558, หน้า 85) นอกจากนี้การคมนาคมที่สะดวกขึ้นทั้งทางถนนและทางอากาศทำให้เกิดการเดินทางมากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ทำให้การแพร่เชื้อโรคไวรัสเป็นไปอย่างรวดเร็ว และรูปแบบการระบาดของโรคไข้เลือดออกได้เปลี่ยนจากปีเว้นปีมาเป็นแบบปีเว้น 2 ปี หรือ 2 ปี เว้น 2 ปี (หาญณรงค์ แสงแก, 2558, หน้า 67; ชมพูนุช อินทศรี และคณะ, 2560, หน้า 44)

ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาการระบาดของโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่อง พบว่า เดือนมีนาคม 2561 มีผู้ป่วยสะสมจำนวน 4,847 ราย เสียชีวิต จำนวน 8 ราย มีอัตราป่วยต่อแสนประชากรเท่ากับ 7.36 และอัตราป่วยตายต่อแสนประชากร 0.12 เมื่อพิจารณารายภาค พบว่า ภาคใต้มีผู้ป่วยสะสม จำนวน 1,523 ราย ผู้ป่วยเสียชีวิต จำนวน 2 ราย อัตราป่วยต่อแสนประชากรเท่ากับ 16.35 และอัตราป่วยตายต่อแสนประชากรเท่ากับ 0.02 และพบว่าสัดส่วนอาชีพที่พบผู้ป่วยสูงสุด คือ นักเรียนร้อยละ 39.67 (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2561, หน้า 3-4) แต่แต่ละปีก็ยังมีแนวโน้มการป่วยเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งอันตรายของโรคนี้ทำให้ผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงอาจเสียชีวิตอย่างรวดเร็ว ถ้าไม่ได้รับการวินิจฉัยและดูแลรักษาอย่างถูกต้อง (ภิรมณ์รัตน์ เกียรติธนบดี, วิโรจน์ ไววนิชกิจ และเจตต์ ดิยัง, 2558, หน้า 58; ปรีดา หนูแก้ว, วิทยา ผ่องแผ้ว และกิริติ สวสสมรัมย์, 2554, หน้า 48)

มหาวิทยาลัยเป็นสถานที่ที่มีโอกาสการระบาดของโรคไข้เลือดออกได้เช่นกัน เนื่องจากมีอาคาร โรงเรือน สถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นพื้นที่ ๆ มีโอกาสเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงลาย หากไม่มีการดูแลให้เหมาะสม โดยเฉพาะอาคารที่เป็นที่พำนักประจำ เช่น หอพัก นักศึกษาที่มึนนักศึกษาพำนักอาศัยอยู่กันมากมาย หากไม่มีการจัดการแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายให้หมดไป โรคไข้เลือดออกในพื้นที่นั้นก็ยังมีโอกาสแพร่ระบาด การจัดการให้เกิดการรับรู้ภาวะคุกคามเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก (Perceived threat) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถรับมือกับอันตราย (Perceived severity) และโอกาสเสี่ยง (Perceived vulnerability) ที่จะป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกได้ หากบุคคลรับรู้ว่าเมื่อตนเองป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกแล้วมีโอกาสเสียชีวิตได้ หากยังไม่หลีกเลี่ยงหรือทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ ก็จะทำให้ตนเองมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อและป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกได้ (นิยะนันท์ สำเภาเงิน และดวงกมล ขาติประเสริฐ, 2557, หน้า 49; หาญณรงค์ แสงแก, 2558, หน้า 76-77)

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นที่หนึ่งที่มีการระบาดของโรคไข้เลือดออก พบว่า ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 มีนักศึกษาป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก จำนวน 8 ราย แสดงให้เห็นถึงโอกาสเสี่ยงและความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกที่เกิดขึ้น การศึกษาการรับรู้ภาวะคุกคามของโรคไข้เลือดออกในกลุ่มนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในหอพัก จะเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้ทราบถึงแนวคิดและความตระหนักในเรื่องของโรคไข้เลือดออก อันจะนำไปสู่แนวทางการสร้างมาตรการป้องกันที่เหมาะสมได้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อประเมินระดับการรับรู้ภาวะคุกคามโรคไข้เลือดออกของนักศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะคุกคามกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ที่อาศัยอยู่ในหอพักมหาวิทยาลัย จำนวน 4,919 คน ถูกคำนวณเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของแดเนียล (Daniel, 1995, pp. 273-303) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 343 คน และสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายในการเข้าร่วมการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามการรับรู้ภาวะคุกคามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 อันดับ (Rating scale) การรับรู้อันตราย และการรับรู้ความเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการป้องกันตนเองจากโรคไข้เลือดออกเป็นแบบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 อันดับ จำนวน 15 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านโรคและภัยสุขภาพสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีความตรงตั้งแต่ .82 ขึ้นไป นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่พำนักในหอมหาวิทยาลัยอื่นที่มีลักษณะไม่แตกต่างกันไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้อันตรายของโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกและพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคของนักศึกษาเท่ากับ .84, .81 และ .86 ตามลำดับ

การพิจารณาจริยธรรมในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตามเอกสารรับรอง เลขที่ WUEC -16-098-01 วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2560

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 264 คน (ร้อยละ 77.0) ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 116 คน (ร้อยละ 33) สาขาสาธารณสุขศาสตร์ จำนวน 68 คน (ร้อยละ 19.8) เคยมีประวัติการป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก จำนวน 90 คน (ร้อยละ 26.2) เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคไข้เลือดออก จำนวน 339 คน (ร้อยละ 98.8) ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคไข้เลือดออกจากป้ายรณรงค์ จำนวน 271 คน (ร้อยละ 79.0) แหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายพบภายในหอพัก จำนวน 239 คน (ร้อยละ 70.0) ภาชนะที่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายคือ อ่างดอกไม้ จำนวน 98 คน (ร้อยละ 28.6)

2. ระดับการรับรู้ภาวะคุกคาม (การรับรู้โอกาสเสี่ยงและการรับรู้อันตราย) และพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับมาก จำนวน 225 คน (ร้อยละ 65.0) การรับรู้อันตรายของโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับมาก จำนวน 240 คน (ร้อยละ 70.0) การรับรู้ภาวะคุกคามของโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับมาก จำนวน 235 คน (ร้อยละ 68.5) พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับมาก จำนวน 175 คน (ร้อยละ 51.1) ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวน ร้อยละ การรับรู้ภาวะคุกคามและพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักศึกษาที่พักในหอพัก (n=343)

การรับรู้ภาวะคุกคามโรคไข้เลือดออก	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออก		
ระดับมาก (3.67-5.00)	225	65.0
ระดับปานกลาง (2.34-3.66)	114	33.2
ระดับน้อย (1.00-2.33)	4	1.2

ตาราง 1 (ต่อ)

การรับรู้ภาวะคุกคามโรคไข้เลือดออก	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้อันตรายของโรคไข้เลือดออก		
ระดับมาก (3.67-5.00)	240	70.0
ระดับปานกลาง (2.34-3.66)	99	28.9
ระดับน้อย (1.00-2.33)	4	1.2
การรับรู้ภาวะคุกคามของโรคไข้เลือดออก		
ระดับมาก (3.67-5.00)	235	68.5
ระดับปานกลาง (2.34-3.66)	105	30.6
ระดับน้อย (1.00-2.33)	3	0.9
พฤติกรรมป้องกันโรคไข้เลือดออก		
ระดับมาก (2.00-3.00)	175	51.1
ระดับปานกลาง (1.33-1.99)	160	46.6
ระดับน้อย (0.66-1.32)	8	2.3

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้อันตราย และการรับรู้ภาวะคุกคามกับพฤติกรรมป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักศึกษาที่พักอาศัยในหอพักมหาวิทยาลัย ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้อันตราย และการรับรู้ภาวะคุกคาม มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value}<0.01$ $r=0.145$, 0.174 และ 0.141 ตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้อันตราย และการรับรู้ภาวะคุกคามกับพฤติกรรมป้องกันโรคไข้เลือดออก

ตัวแปรที่ศึกษา	r	p-value
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการป่วยโรคไข้เลือดออก	0.145	<0.01
การรับรู้อันตรายต่อโรคไข้เลือดออก	0.174	<0.01
การรับรู้ภาวะคุกคาม	0.141	<0.01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value}<0.01$

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า

1. ระดับการรับรู้ภาวะคุกคามโรคไข้เลือดออกของนักศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ อยู่ในระดับมาก
2. การรับรู้ภาวะคุกคาม (การรับรู้โอกาสเสี่ยง/การรับรู้อันตราย) กับระดับพฤติกรรมป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value}<0.01$ $r=0.141$ (0.145 , 0.174)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การรับรู้ภาวะคุกคาม (การรับรู้โอกาสเสี่ยงและการรับรู้อันตรายของโรคไข้เลือดออก)

จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีระดับการรับรู้ภาวะคุกคามของโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวม และรายด้าน (ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงและด้านการรับรู้อันตรายของโรคไข้เลือดออก) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเกิดการรับรู้ว่าโรคไข้เลือดออกนั้นสามารถเกิดกับตนเองได้หากยังไม่หลีกเลี่ยงหรือทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ ก็จะทำให้ตนเองมีโอกาสรับการติดเชื้อและป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก และอาจมีความรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้ โดยการรับรู้ภาวะคุกคามนั้นประกอบด้วยการรับรู้ 2 ส่วน ส่วนแรก คือ การรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค (perceived susceptibility) การรับรู้นี้เกิดจากการที่นักศึกษาคาดการณ์ว่าตนเองนั้นจะมีโอกาสรับการเป็นโรคไข้เลือดออกได้ โดยนักศึกษามีร้อยละ 98.00 ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคไข้เลือดออกเป็นการรับความรู้จากสถานศึกษาในช่วงเรียน อีกทั้งนักศึกษายังได้รับความรู้จากป้ายรณรงค์ที่ติดตั้งอยู่ภายในหอพักหรือตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งเปรียบเสมือนการกระตุ้นเตือนให้เกิดการรับรู้อันตรายและความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก

(ประกาย วิโรจน์กุล, 2556) และส่วนที่สองการรับรู้ความรุนแรงของโรค (perceived severity) นักศึกษาเกิดการรับรู้ว่าเป็นโรคไข้เลือดออกแล้วสามารถทำให้พิการ และเสียชีวิตได้ ซึ่งนอกเหนือจากองค์ความรู้ที่นักศึกษาได้รับจากภายในมหาวิทยาลัย ในปี 2559 ได้มีการนำเสนอข่าวของนักแสดงชายที่ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก โดยสื่อได้นำเสนอข่าวเกี่ยวกับอาการป่วยตลอดจนขั้นตอนการรักษาในระยะต่าง ๆ จนในที่สุดไม่สามารถยื้อชีวิตนักแสดงคนดังกล่าวไว้ได้ เหตุการณ์ในครั้งนั้นส่งผลให้เกิดการรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกได้เป็นอย่างดี เนื่องจากนักแสดงเปรียบเสมือนตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (symbolic model) สามารถเร้าอารมณ์และความรู้สึกทำให้เกิดความกลัวต่อโรคไข้เลือดออก นอกจากนี้ในช่วงวัยของนักศึกษา นักแสดงหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงจะมีอิทธิพลที่ส่งผลต่อค่านิยมและเจตคติเป็นอย่างสูง (เมทินี ทองศรีเกตุ, 2552, หน้า 6)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะคุกคามกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก

จากผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ภาวะคุกคามมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.01$, $r=0.141$ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากนักศึกษามีการรับรู้อันตรายและโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคเลือดออกในระดับมาก รู้ว่าเมื่อป่วยด้วยโรคนี้มีอันตรายถึงขั้นเสียชีวิต จะเห็นได้ว่านักศึกษามีการรับรู้อันตรายต่อโรคนี้ระดับมาก ร้อยละ 70.0 และรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อโอกาสเสี่ยงที่จะป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกในระดับมาก ร้อยละ 65.0 เช่นกัน เนื่องจากเมื่อเจ็บป่วยแล้วจะมีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลที่สูงมาก จึงนำไปสู่การหลีกเลี่ยงอันตรายและโอกาสเสี่ยงที่จะป่วยด้วยโรคนี้ การรับรู้ภาวะคุกคามของโรคที่เกิดจากการรับรู้อันตรายและโอกาสเสี่ยงของโรคจะกระตุ้นและเร้าความรู้สึกกลัว (Fear) ของบุคคลให้เกิดกลไกการป้องกันตนเอง (Higbee, 1969, p. 426) นักศึกษาจึงมีความพยายามที่จะป้องกันไม่ให้ตนเองเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออกได้ด้วยการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ และให้ความร่วมมือในการป้องกันโรคมมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่าความกลัวต่ออันตรายสามารถกระตุ้นให้บุคคลปกป้องตนเองหรือหลีกเลี่ยงอันตรายนั้น ๆ ได้ (Bandura, 1983, p. 464) ความกลัวยังเป็นบ่อเกิดที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ จนนำไปสู่ความตั้งใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสมเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยควรกระตุ้นเสริมด้วยสื่อและการรณรงค์ให้นักศึกษารับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการย้ำเตือนให้เกิดความตระหนักต่อภาวะคุกคามของโรคไข้เลือดโดยเฉพาะนักศึกษาที่เป็นนักศึกษาใหม่
2. มหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะภายในหอพักนักศึกษา เนื่องจากหากเกิดการระบาดจะยากแก่การควบคุม
3. มหาวิทยาลัยควรบรรจุเป็นรายวิชาพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพื่อสร้างการรับรู้ภาวะคุกคามและจัดเป็นกิจกรรมการรับน้องใหม่ด้วยการดูแลสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2561). รายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก ปี 2561. เข้าถึงได้จาก: <https://ddc.moph.go.th/uploads/files/91c2490b9e7270e01164d1>. 25 พฤศจิกายน 2561.
- ชลิต เกตุแสง. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมควบคุมพาหนะนำโรคไข้เลือดออกของประชาชนอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและสาธารณสุขภาคใต้, 2(1), 24-36.
- ชมพูนุช อินทศรี และคณะ. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในชุมชนบ้านคลองบางนา ตำบลศรีษะจรจะเข้ร้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 3(1), 43-51.
- นิยะนันท์ สำเภาเงิน และดวงกมล ขาดิประเสริฐ. (2557). อิทธิพลของการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมสุขภาพ และแนวทางการสื่อสารเพื่อสร้างพฤติกรรมป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรังของกลุ่มเสี่ยง. วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา, 7(2), 38-59.
- ประกาย วิโรจน์กุล. (2556). แนวคิด ทฤษฎี การสร้างเสริมสุขภาพและการนำมาใช้. นนทบุรี: โครงการสวัสดิการวิชาการสถาบันพระบรมราชชนก.
- ปรีดา หนูแก้ว วิทยา ผ่องแผ้ว และกิริติ สวสมรัมย์. (2554). พฤติกรรมป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนตำบลชัยเพชร อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 ขอนแก่น, 18(2), 47-55.
- ภิรมย์รัตน์ เกียรติธนบดี วิโรจน์ ไวกวนิชกิจ และเจดต์ ดิยัง. (2558). พฤติกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของภาคีเครือข่ายสุขภาพในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 10(2), 84-91.
- เมทินี ทองศรีเกตุ. (2552). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพทางโทรศัพท์ของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

หาญณรงค์ แสงแก. (2558). ผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำครัวเรือน ตำบลเมืองไผ่ อำเภอศรีนคร จังหวัดสระแก้ว. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*, 10(1), 65-81.

Bandura, A. (1983). Self-efficacy determinants of anticipated fears and calamities. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 464-469.

Daniel, W.W. (1995). *A Foundations for Analysis in the Health Sciences*. (6thed). New York: Wiley & Sons, 273-303.

Higbee, K. L. (1969). Fifteen years of fear arousal: Research on threat appeals. *Psychological Bulletin*, 72(6), 426-444.